

Nr 279.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1935.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1935.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av riksdagens år 1934 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934.

(Statsutskottets utlåtande nr 126.)

Till Konungen.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1933—30 juni 1934 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärenden anföra följande.

1:o.

Ersättning till vikarie för häradsskrivare under viss ledighet.

Under socialdepartementet, § 10, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om ersättning till vikarie för häradsskrivare under viss ledighet (Del I sid. 49—54).

Revisorerna hava erinrat därom, att 1933 års riksdag i skrivelse nr 393 förklarat, bland annat, att riksdagen medgav, att häradsskrivare finge tillsvidare utan kostnad för statsverket årligen erhålla ledighet för enskilda angelägenheter under viss angiven tid, med rätt för honom att uppbära samtliga de med tjänsten förenade inkomsterna med undantag för den del därav, vilken enligt träffad överenskommelse skulle utgå till vikarien. Revisorerna hava emellertid påvisat, att utöver nämnda ersättning i anledning av vissa efter meddelandet av ovanberörda riksdagsbeslut utfärdade bestämmelser till vikarier utgått jämväl vikariatsersättning av statsmedel dels från anslaget till befattningshavare vid länsstyrelserna, dels ock från anslaget till vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna.

Revisorerna hava gjort följande uttalande.

Såsom av den gjorda utredningen framgår, har riksdagens avsikt varit, att ifrågavarande ledighet icke skulle medföra någon kostnad för statsverket. Under erinran om vad sålunda förekommit vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida icke bör tagas under övervägande frågan om utfärdande av nya bestämmelser i ämnet, som bättre stå i överensstämmelse med riksdagens ovanberörda beslut i nämnda hänseende.

Yttranden hava avgivits av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd samt förklaringar av länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län (Del II sid. 51—63). Såväl statskontoret som allmänna civilförvaltningens lönenämnd hava ansett ändring eller förtydligande av de i ämnet meddelade bestämmelserna böra vidtagas.

Såsom revisorerna framhållit, utgår enligt i ämnet utfärdade bestämmelser i vissa fall av statsmedel ersättning till vikarie för häradsskrivare, som åtnjuter semester. I riksdagens år 1933 avlåtna skrivelse nr 393 förutsattes emellertid, att statsverket icke skulle genom beredande åt häradsskrivare av förmånen av semester åsamkas några kostnader. Riksdagen finner därför i likhet med revisorerna påkallat, att nya bestämmelser i ämnet utfärdas, vilka bättre stå i överensstämmelse med riksdagens ovanberörda beslut i förevarande hänseende.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om vidtagandet av sådana jämkningar i nu gällande bestämmelser rörande ersättning till vikarie för häradsskrivare under viss ledighet, att bestämmelserna komma att stå i bättre överensstämmelse med 1933 års riksdags i dess skrivelse nr 393 meddelade beslut.

2:o.

Stämpelbeläggning av resolutioner jämlikt 54 § 7 st. väglagen.

Under kommunikationsdepartementet, § 16, hava revisorerna meddelat, att de vid granskning av vägdistriktens räkenskaper uppmärksammat, att vissa länsstyrelser stämpelbelagt de resolutioner, varigenom fastställelse meddelas å vägstämmornas beslut rörande årsarvoden åt vissa ledamöter av vägstyrelserna (Del I sid. 101—103).

Revisorerna hava inledningsvis erinrat därom, att i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften återfinnes i kapitlet »om stämpel till statsmyndigheternas expeditioner» under 7 § följande stadgande:

»— — — Dessutom äro från stämpelavgift enligt detta kap. befriade:

— — — — — kommuner och väghållningsdistrikt i mål och ärenden rörande de allmänna vägarna och deras underhåll, jämväl vintertid;

Till belysande av stadgandets närmare innebörd hava revisorerna omnämnt, huru detta tillkommit, samt i anslutning härtill gjort följande allmänna uttalande.

Av ovanstående utredning torde, såvitt revisorerna kunna finna, med tydlighet framgå, att författningens mening varit, att kommuner och väghållningsdistrikt i alla frågor, av vad slag de vara må, rörande vägväsendet, skola åtnjuta stämpelfrihet. Att denna tolkning är riktig torde för övrigt vad beträffar resolutioner angående fastställelse å beslut om vägstyrelseledamöters arvoden ligga i sakens natur. Bestämmelsen om sådan underställning är ju tillkommen i det allmännas intresse som ett skydd mot alltför rundligt tilltagna arvoden. Härtill kommer vidare att avgiften för stämpeln i detta fall ingår bland de kostnader, för vilka distriktet erhåller statsbidrag. Om stämpel i dylikt fall skulle utgå, komme staten att själv få betala 75—85 procent av den till statsverket inflytande stämpelavgiften.

Revisorerna hava ansett sig böra fästa riksdagens uppmärksamhet på vissa länsstyrelserns ovan påtalade förfaringssätt och vilja för sin del ifrågasätta, huruvida icke stadgandet i 7 § stämpelförordningen till undvikande av misstolkningar bör förtydligas, förslagsvis på det sätt, att kommuner och väghållningsdistrikt förklaras befriade från stämpel i alla mål och ärenden rörande vägväsendet.

Yttranden hava avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (Del II sid. 182), vilka båda myndigheter intet haft att erinra mot att stadgandet i fråga förtydligades, på sätt revisorerna föreslagit.

I likhet med revisorerna anser riksdagen, att meningen med den genom förordningen den 19 november 1914 under 7 § meddelade bestämmelsen om befrielse för kommuner och väghållningsdistrikt från stämpelavgift i mål och ärenden rörande de allmänna vägarna och deras underhåll varit den, att kommuner och väghållningsdistrikt i alla frågor, av vad slag de vara må, rörande vägväsendet, skulle åtnjuta stämpelfrihet. Såsom emellertid revisorerna påvisat har sagda bestämmelse av vissa länsstyrelser tolkats annorlunda. Riksdagen finner det därför erforderligt, att stadgandet i fråga förtydligas på sätt revisorerna föreslagit.

Riksdagen får alltså anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om att ett förtydligande sker av föreskriften i 7 § stämpelförordningen, så att därav otvetydigt framgår, att kommuner och väghållningsdistrikt skola vara befriade från stämpelavgift i alla mål och ärenden rörande vägväsendet.

3:o.

Vägförbättringsarbetens utförande på underhållskonto.

Under kommunikationsdepartementet, § 18, hava revisorerna meddelat, att de vid granskningen av vissa väghållningsdistrikts räkenskaper uppmärksammat, att förbättringsarbeten i betydande utsträckning utförts på underhållskontot (Del I sid. 105—107).

Revisorerna hava vidare meddelat, att bestämmelserna om dylika arbetens utförande på nämnda konto återfinnas i de vid Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 oktober 1927 angående dispositionen av anslag till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. fogade anvisningarna enligt med däri den 21 maj 1931 (S. F. S. nr 230) vidtagna ändringar.

Enligt dessa anvisningar må vid bestämmandet av de kostnader, som skola tjäna till underlag för tillmätandet av ifrågavarande bidrag såsom vägunderhåll icke upptagas förbättringsarbeten; dock att smärre dylika arbeten, vilkas utförande utan uppskov prövas påkallat av trafik-säkerhetshänsyn eller vilkas verkställande av ekonomiska skäl eller eljest finnas böra lämpligen ske i samband med vissa underhållsarbeten, må räknas såsom underhåll, under förutsättning, att, där ej fråga är om förbättringsåtgärd av helt obetydlig omfattning, före arbetets påbörjande vederbörande länsstyrelses medgivande till utförande av detsamma inhämtats.

För att kunna bilda sig en uppfattning om den utsträckning, i vilken dylika å underhållets konto förda förbättringsarbeten förekomma, hava revisorerna från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen införskaffat vissa uppgifter, vilka omfatta samtliga med vederbörligt tillstånd under åren 1932—1934 utförda arbeten av ifrågavarande art. Uppgifterna hava av revisorerna sammanställts i tabellarisk form, varav framgår, att avsevärda belopp använts för här ifrågavarande förbättringsarbeten. Tabellen utvisar vidare, att vissa länsstyrelser, exempelvis länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Jämtlands, Norrbottens och framför allt Västerbottens län, givit tillstånd till förbättringsarbetens utförande på underhållskontot i långt större utsträckning än de andra.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Då det enligt väglagen utgående underhållsbidraget (det s. k. 30 procentbidraget) avdrages från det för fördelning disponibla automobilskattemedelsbeloppet, innan medlen fördelas å städer och landsbygd, komma städernas och landsbygdens totala andelar att minskas genom förbättringsarbetens inräknande bland underhållskostnaderna. Då vidare det av automobilskattemedel direkt utgående underhållsbidraget (det s. k. 45 procentbidraget) och det tillfälligt extra tilläggsbidraget avdragas, innan landsbygdens återstående andel fördelas å de olika länsfonderna, bliva de till förbättringsarbeten egentligen avsedda medlen ytterligare reducerade. Ett alltför vidsträckt bruk av länsstyrelsernas rätt att meddela tillstånd av här ifrågavarande art blir sålunda till direkt förfång för de övriga länen. Revisorerna finna det därför angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma en jämnare och mera rättvis avvägning av länens rätt att få vägförbättringar utförda med för underhåll egentligen avsedda medel. Detta syfte skulle kunna ernås genom att länsstyrelsernas ovanberörda befogenhet att meddela tillstånd i angivna hänseende överflyttades till det centrala ämbetsverket, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. En annan utväg vore, att Kungl. Maj:t vid fördelningen av till förfogande stående utjämningsandel toge hänsyn till den omfattning,

i vilken vederbörande länsstyrelser begagnat sig av ovan berörda befo-genhet.

Revisorerna hemställa, att riksdagen måtte vidtaga åtgärder till anvi-sande av rättelse i ovan påtalade missförhållanden.

Yttranden hava avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt läns-styrelserna i Malmöhus, Västerbottens och Norrbottens län (Del II sid. 183—198).

Den av revisorerna verkställda utredningen giver vid handen, att ge-nom beslut av vissa länsstyrelser vägförbättringsarbeten i betydande ut-sträckning utförts på underhållskontot. Då det sålunda tillämpade förfa-ringssättet länder till direkt förfång för övriga länsstyrelser i form av minskade länsfonder av automobilskattemedel, ansluter sig riksdagen till revisorernas mening, att ändring i påtalade missförhållande bör komma till stånd. Utan att här ingå på de olika förslag, som av revisorerna och väg- och byggnadsstyrelsen framlagts för vinnande av rättelse i berörda avseende, vill riksdagen framhålla angelägenheten av att denna fråga bli-ver föremål för utredning i syfte att enhetlighet och likformighet åväga-bringas på förevarande område.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i syfte att vid beslut om utförandet av vägförbättringar med för underhåll egentligen avsedda medel i möjligaste mån enhetliga grunder vinna till-lämpning.

4:o.

Enskilda vägar intagna till allmänt underhåll.

Under kommunikationsdepartementet, § 20, hava revisorerna gjort vissa erinringar beträffande de tillämpade principerna för intagandet av en-skild väg till allmänt underhåll (Del I sid. 118 och 119).

I syfte att erhålla närmare kännedom om den utsträckning, i vilken enskilda vägar intagas till allmänt underhåll, hava revisorerna från läns-styrelserna infordrat uppgifter i detta hänseende, vilka av revisorerna sammanställts i en tablå. Av tablån framgår, att under treårsperioden 1931—1933 1,210 kilometer enskilda vägar indömts till allmänt underhåll ävensom att i fråga om de olika länen enskilda vägar intagits i högst olika omfattning.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Såvitt revisorerna kunna finna hava länsstyrelserna i sina beslut om intagande av enskild väg till allmänt underhåll tillämpat skilda princi-per. Det torde knappast kunna förnekas, att nu gällande bestämmelser giva länsstyrelserna möjlighet att behandla ärenden av ifrågavarande art efter mer eller mindre subjektiva grunder. Vid dylika ärendens hand-läggning torde sålunda förekomma, att eftergifter göras med tanke på de enskilda vägintressenternas ekonomi, så att exempelvis fordringarna på

vägens ställande i lagligt skick före dess intagande till allmänt underhåll i viss mån eftergivnas. Hänsynstagande till de enskilda vägintressenterna och vissa lokala förhållanden hava också föranlett, att länen utvisa skiljaktigheter i nämnda hänseende, vilket framgår av den ovan intagna tablån.

Det är enligt revisorernas mening nödvändigt, att länsstyrelserna underkasta frågorna om intagandet av enskilda vägar till allmänt underhåll det noggranna överbäggande, som påkallas i betraktande av frågornas vikt i ekonomiskt hänseende och ur allmänna synpunkter. I enlighet med föreskrifterna i gällande väglag böra givetvis undersökningar verkställas rörande det trafikbehov, vägen har att fylla. Detta behov bör bedömas efter samma grunder, som tillämpas vid tillkomsten av ny väg. Även om inom skilda delar av landet olika fordringar torde böra uppställas på vägens byggnadssätt och beskaffenhet och trafikbehovet givetvis ej kan bedömas efter för hela landet ensartade grunder, måste dock en förutsättning vara, att vägen skall befinna sig i ett mot trafikbehovet svarande skick, innan den övertages till allmänt underhåll. Att denna förutsättning föreligger bör — vilket under nuvarande förhållanden icke alltid lär ske — konstateras av vederbörande vägingenjör, som sålunda skall besiktiga och godkänna vägen, innan länsstyrelsens beslut meddelas om dess övertagande till allmänt underhåll.

Med hänsyn till statsverkets intressen är det enligt revisorernas mening angeläget, att spörsmålet rörande enskild vägs intagande till allmänt underhåll av Kungl. Maj:t underkastas en ingående och allsidig prövning.

Yttrande har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (Del II sid. 198 och 199).

Av vad revisorerna anfört synes framgå, att länsstyrelserna i sina beslut om intagande av enskild väg till allmänt underhåll tillämpat skilda förfaringssätt och därvid bedömt dessa frågor efter mer eller mindre subjektiva grunder. Visserligen kunna med hänsyn till lokala och andra förhållanden några för hela riket ensartade regler för dessa frågor bedömande knappast tillämpas, men riksdagen anser det vara ur statsverkets intresse av vikt, att bestämmelser utfärdas, som angiva de principiella förutsättningarna för enskild vägs förändring till allmän. Riksdagen finner detta spörsmål vara av den betydelse, att det bör göras till föremål för en ingående prövning.

Riksdagen får anhänga, att Kungl. Maj:t ville underkasta frågan om förutsättningarna för intagande av enskild väg till allmänt underhåll en ingående prövning.

5:o.

Provision för stämpelförsäljning.

Under finansdepartementet, § 27, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om provision för stämpelförsäljning (Del I sid. 133—140).

Efter att hava redogjort för gällande bestämmelser på området även-

som i en uppgjord sammanställning påvisat, i vilken omfattning provision för försäljning av stämplat utgått till statens befattningshavare, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande.

En av de grundläggande principerna vid genomförandet av de senaste löneregleringarna för kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen i övrigt har varit avskaffandet av sportelsystemet. Bland de skäl, som anförts för borttagande av sportlerna, må nämnas de misshärligheter, som skapas av att vissa, eljest likställda tjänstemän komma i tillfälle att förskaffa sig extra inkomster av sin tjänst, under det att de övriga få nöjas med sin i stat fastställda avlöning. Förefintligheten av dylika extra inkomster eller sportler omöjliggör ock genomförandet av enhetlig löneplan för det verk, det gäller, eller för flera likställda verk. Det har därför ansetts vara av vikt att genom uttrycklig föreskrift i de olika avlöningsreglementena förebygga, att så småningom under skilda former skulle komma att insmyga sig avlöningsförmåner vid sidan av vad löneregleringen avsett.

Det vill synas revisorerna, att vid införandet av det nya avlöningssystemet för kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen i övrigt — med undantag av länsstyrelserna — avsikten varit, att jämväl sportler av nu ifrågavarande natur skulle upphöra att utgå. Ett stöd för denna uppfattning hava revisorerna funnit i det förhållandet, att 1925 års riksdag i samband med löneregleringen för landshövdingarna och befattningshavare vid länsstyrelserna m. m. beträffande provision å försälda stämplat ansett sig böra lämna särskilt medgivande, att dylik inkomst även efter den nya löneregleringens ikraftträdande finge utgå till befattningshavare vid landsstaten, med hänsyn bland annat till att stämpelprovisionen vore mycket ringa och endast i undantagsfall översteg 1,000 kronor. Något dylikt medgivande har, såvitt revisorerna kunnat finna, däremot icke lämnats andra befattningshavare med nyreglerad avlöning. På grund härav och då, enligt vad som framgår av vad ovan anförts, bestyret med stämpelbeläggningen och redovisningen av därför inflytande medel torde få anses ingå i ifrågavarande befattningshavares tjänstealliganden, finna revisorerna, att stämpelprovisionen, som sedan år 1921 ökats med ungefär 75 procent, i förevarande fall icke vidare bör utgå, utan omedelbart indragas till statsverket.

Beträffande till befattningshavare vid länsstyrelserna utgående inkomst av stämpelförsäljning, vilken inkomst sedan år 1924 utvisar en ökning med över 100 procent, anse revisorerna, att snara åtgärder böra vidtagas för avveckling av densamma.

Det måste nämligen enligt revisorernas mening vara ägnat ingiva allvarliga betänkligheter att, sedan statsmakterna principiellt utdömt sportelsystemet såsom avlöningsform för statens befattningshavare, ett nytt sportelsystem växer upp i en omfattning, som vid genomförandet av 1925 års lönereglering för länsstyrelserna icke kunnat förutses.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen (Del II sid. 217—220).

Statskontoret har i likhet med revisorerna ansett, att provisionen i fråga borde beträffande befattningshavare med nyreglerade löner indragas till statsverket. Vad angår befattningshavare vid länsstyrelserna, vilka redan tidigare uttryckligen berättigats uppbära provision, ansåge

ämbetsverket, att en maximering, förslagsvis till högst 1,000 kronor, borde komma till stånd men för övriga befattningshavare vid länsstyrelserna en indragning av förmånen i fråga borde ske.

Riksräkenskapsverket har med hänsyn till den ändring av stämpelförordningen, som genomfördes år 1928, varigenom stämpelförsäljningen blev ett tjänsteälliggande, ävensom till önskvärdheten av att jämväl sportelinkomster av nu ifrågavarande slag i görligaste mån utmönstrades ur det statliga avlöningssystemet, funnit sig böra tillstyrka, att åtgärder vidtagas i syfte att begränsa eller helt avveckla nu utgående stämpelprovision till befattningshavare med nyreglerad avlöning.

Generalpoststyrelsen har framhållit, att, därest rätten till provision skulle fråntagas här avsedda befattningshavare, fråga torde komma att uppstå angående beredandet åt dem av felräkningspenningar för handhavandet av stämpelarna och likviderna för dem.

Under § 28 hava revisorerna vidare uttalat sig i fråga om provision till flera hos samma ämbetsverk eller myndighet anställda stämpelförsäljare. (Del I sid. 140—142.)

Revisorerna hava under sistnämnda paragraf gjort följande allmänna uttalande.

Såsom av den gjorda utredningen framgår skall, därest samma ämbete eller tjänst under ett kalenderår uppehållits av flera personer, vilka var för sig varit stämpelförsäljare, provisionen för de stämpel, som blivit av dessa personer tillsammans försålda, beräknas såsom om alla stämpelarna försåldts av endast en person, varefter det härvid uppkommande samfällda provisionsbeloppet fördelas mellan de olika försäljarna efter förhållandet mellan de belopp, vartill provisionen för en var av dem skulle hava uppgått, därest den beräknats allenast på hans försäljningssumma. I de fall, då inom samma ämbetsverk eller myndighet, flera var för sig självständiga stämpelförsäljare förordnats, har stämpelprovisionen beräknats för en var av dem i enlighet med bestämmelserna i 42 § första stycket i stämpelförordningen, d. v. s. för stämpelförsäljare i Stockholm med två procent samt i övriga städer och å landet med tre procent å en årlig försäljningssumma av 20,000 kronor samt för överskjutande belopp till och med 200,000 kronor med en procent och för belopp därutöver med en tiondels procent. En anordning på sätt nu omförmäls med ett flertal var för sig självständiga stämpelförsäljare inom samma ämbetsverk måste givetvis för statsverket medföra en icke oväsentlig merkostnad. En beräkning ger vid handen att statsverket under år 1933 på så sätt åsamkats en merutgift å i runt tal 40,000 kronor. Då enligt revisorernas mening stämpelförsäljningen inom samma ämbetsverk eller myndighet i regel bör kunna utan olägenhet handhavas av allenast en stämpelförsäljare, anse revisorerna, med hänsyn till angelägenheten av att statsverkets kostnader för nämnda ändamål nedbringas, att åtgärder snarast böra vidtagas för åstadkommande av ändring i nu angivna hänseende.

Yttranden hava avgivits av statskontoret och generalpoststyrelsen (Del II sid. 217 och 220).

Statskontoret har anslutit sig till revisorernas uttalande i denna fråga,

under det att generalpoststyrelsen däremot funnit ändring i nuvarande bestämmelser icke böra ske.

Riksdagen delar den av revisorerna under § 27 uttalade uppfattningen, vilken jämväl vunnit stöd i statskontorets och riksräkenskapsverkets yttranden, att bestyret med stämpelbeläggningen och redovisningen av därför inflytande medel bör ingå i vederbörande befattningshavares uppgifter i tjänsten, varför en avveckling av nuvarande system bör ske.

Vidkommande den av revisorerna under § 28 upptagna frågan angående provision till flera hos samma ämbetsverk eller myndighet anställda stämpelförsäljare torde denna fråga beträffande tjänstinnehavare vid flertalet nyreglerade verk och myndigheter förlora sin betydelse, därest, såsom revisorerna ovan föreslagit, provisionen där indrages. Vad beträffar magistrater och rådhusrätter skulle, såsom statskontoret i sitt i ärendet avgivna yttrande framhållit, frågan även efter provisionens indragning alltjämt äga aktualitet. En undersökning rörande möjligheten att nedbringa antalet stämpelförsäljare jämväl i här angivna fall torde ur besparingssynpunkt vara påkallad. Även beträffande länsstyrelserna bör en omprövning ske. Skulle en indragning av provisionen ej anses lämpligen böra omedelbart genomföras, synes i varje fall den av statskontoret ifrågasatta maximeringen böra äga rum.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande vad revisorerna anfört rörande provision vid stämpelförsäljning.

6:o.

Partiella ledigheter.

Under finansdepartementet, § 31, hava revisorerna redogjort för en av dem företagen undersökning beträffande tillämpningen av bestämmelserna i gällande avlöningsreglemente angående befattningshavares befrielse från viss del av sin tjänstgöring samt i fråga om ersättningen till vikarie under sådan ledighet (Del I sid. 150—170).

Revisorerna hava inledningsvis meddelat, att föreliggande fråga var föremål för behandling av 1929 års revisorer, som verkställde en undersökning i ämnet. I två tablåer, avseende den ena överståthållarämbetets kansli och länsstyrelserna samt den andra övriga av 1929 års revisorer undersökta verk och myndigheter, hava revisorerna nu framlagt resultatet av sin förnyade utredning, såvitt rör omfattningen av och anledningen till här åsyftade ledigheter. I tablåerna hava vidare lämnats uppgift rörande omfattningen av ifrågavarande ledigheter under budgetåret 1928/1929 enligt den år 1929 verkställda undersökningen, med angivande tillika för varje verk eller myndighet av det antal dagar, varmed ledig-

heterna under budgetåret 1933/1934 överstego eller understego under budgetåret 1928/1929 beviljade ledigheter.

Efter att hava redogjort för resultatet av den verkställda utredningen hava revisorerna erinrat därom, att 1929 års revisorer i anledning av den av dem företagna undersökningen, bland annat, uttalade, att det med hänsyn till den stora omfattning, vari ledigheter av ifrågasavarande slag förekomme, syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke en viss inskränkning i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen borde vidtagas, samt förordade i sådant avseende — under framhållande av att verken i allmänhet med undantag av hovrätterna hade möjlighet att genom anlitande av anordningen med partiella ledigheter förstärka sina arbetskrafter, utan att deras åtgärder härutinnan underkastades prövning av Kungl. Maj:t eller riksdagen — införande av föreskrifter liknande dem, som gällde för hovrätterna, jämväl för statsförvaltningen i övrigt. Dock kunde det, enligt revisorernas förmenande, därvid möjligen finnas rimligt att för undvikande av alltför stark anhopning av ärenden hos Kungl. Maj:t göra dessa bestämmelser mindre restriktiva än de föreskrifter, som meddelats för hovrätterna. Revisorerna slutade med att framhålla angelägenheten av att de av dem berörda spörsmålen beaktades vid den blivande allmänna revisionen av gällande avlöningsreglemente.

Med instämmande i revisorernas uttalande anhöll 1930 års riksdag, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som kunde finnas påkallade, och överlämnade Kungl. Maj:t sedermera ärendet till 1928 års lönekommitté för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt kommittén lämnade uppdraget.

Kommittén ansåg sig beträffande den av revisorerna ifrågasatta inskränkningen i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen kunna inskränka sig till att framhålla, att detta spörsmål enligt kommitténs mening icke borde erhålla sin lösning genom bestämmelser i ett allmänt avlöningsreglemente. Därest särskilda föreskrifter i förevarande avseende befunnes vara erforderliga för vissa verk, borde, enligt kommitténs förmenande, dessa föreskrifter i stället, i likhet med vad som skett beträffande hovrätterna, intagas i vederbörande verks instruktioner eller arbetsordningar.

Som allmänt uttalande hava 1934 års revisorer anfört följande:

Av den nu verkställda undersökningen framgår, att partiella ledigheter alltfjämt förekomma i synnerligen stor omfattning. Omfattningen av sådana ledigheter har under det sistförflutna budgetåret till och med varit något större än under det budgetår, till vilket den av 1929 års revisorer företagna undersökningen hänförde sig. Undersökningen har vidare givit vid handen, att anordningen med partiella ledigheter i förening med nuvarande regler angående dispositionen av de till avlönningar anvisade anslagsmedlen gjort det möjligt för verken och myndigheterna i allmänhet att utan föregående prövning av Kungl. Maj:t eller

riksdagen förskaffa sig förstärkning av sina arbetskrafter i avsevärd utsträckning ävensom att denna möjlighet i ej ringa omfattning utnyttjats jämväl i sådana fall, där behovet av ytterligare arbetskrafter hänfört sig till vederbörande verk och myndigheter normalt tillkommande arbetsuppgifter eller eljest varit av mera stadigvarande beskaffenhet. I detta sammanhang förtjänar uppmärksammas, att endast i ett mycket begränsat antal fall meddelats, att den beviljade partiella ledigheten grundat sig på föreskrift i verkets instruktion eller tillkommit efter det frågan underställts Kungl. Maj:ts eller vederbörande departementschefers prövning.

Revisorerna finna sig därför böra understryka angelägenheten av att den av 1929 års revisorer väckta frågan om vidtagande av viss inskränkning i ämbetsverkens befogenhet att medgiva befattningshavare befrielse från viss del av tjänstgöringen med det snaraste upptages till fortsatt behandling, samt vilja i fråga om tänkbara riktlinjer för lösningen av detta spörsmål erinra om de uttalanden, som i sådant avseende gjorts av 1929 års revisorer och 1928 års lönekommitté. Härjämte synes det revisorerna böra undersökas, i vad mån det kan vara möjligt, att vid länsstyrelserna, där anordningen med partiella ledigheter är allmänast förekommande, minska behovet av sådana ledigheter genom ändring av gällande bestämmelser angående arbetsfördelningen vid dessa myndigheter. Revisorerna finna det önskvärt, att sistberörda spörsmål tages i övervägande av statens organisationsnämnd vid fullgörandet av det åt organisationsnämnden lämnade uppdraget att verkställa utredning rörande länsstyrelsernas organisation.

Det synes emellertid revisorerna kunna ifrågasättas, huruvida det icke kan vara påkallat, att, förutom åtgärder i nu angiven riktning, vidtaga den ändring med avseende å gällande bestämmelser angående anslagsmedlens disposition, att föreskrift meddelas därom, att då icke-ordinarie befattningshavare i anledning av partiell ledighet förordnats att uppehålla ordinarie tjänst (eller tjänst å extra stat), honom tillkommande lön fortfarande skall bestridas av de till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare anvisade anslagsmedlen. Härigenom skulle det icke längre bli möjligt för vederbörande verk och myndigheter att genom anordningen med partiella ledigheter utöka den icke-ordinarie personalen. Revisorerna vilja i detta sammanhang erinra om att bestämmelser av här ifrågasatt innebörd tidigare tillämpats i avsevärt större utsträckning än vad som nu ifrågasatts skola bli fallet.

I detta sammanhang hava revisorerna även ansett sig böra något beröra spörsmålet huruvida, då fråga är om partiell ledighet, oavkortad vikariatsersättning bör utgå och om över huvud taget i dylikt fall vikariatsersättning kan anses erforderlig. Å ena sidan synes kunna göras gällande, att, därest vederbörande tjänsteman, som erhåller partiell ledighet, äger möjlighet att på en underordnad utan kostnad för statsverket överflytta vissa arbetsuppgifter, detta kan leda till orättvisa, och ett utnyttjande av denna möjlighet kan förvisso medföra betänkliga konsekvenser. Å andra sidan är det klart, att vid kortare partiell ledighet det ingalunda kan anses obefogat att en underordnad befattningshavare övertager vissa arbetsuppgifter, från vilka den partiellt ledige tjänstemannen erhållit befrielse. Ofta är ej heller skillnaden mellan de arbetsuppgifter, som åligga tjänstemän i olika grader särskilt markerad, och en överflyttning tillfälligtvis av arbetsuppgifter bör med

stöd av gällande instruktioner för ämbetsverken kunna ske. Utan att vilja framställa något förslag i nu nämnda hänseende hava emellertid revisorerna velat fästa uppmärksamheten även å detta förhållande.

Yttrande har avgivits av allmänna civilförvaltningens lönenämnd (Del II sid. 228—230), som, bland annat, framhållit, att, därest man vill förebygga en alltför vidsträckt tillämpning av gällande bestämmelser på förevarande område, detta synes lönenämnden kunna i huvudsak vinnas därigenom, att frågor om partiell ledighet för verkschef eller ledamot av verksstyrelse underställas Kungl. Maj:ts prövning i sådana fall, då det är avsett, att ersättning skall utgå till vikarie. Däremot bör det enligt nämndens mening alltjämt få ankomma på vederbörande verksstyrelse att bevilja dylika ledigheter för andra tjänstemän, dock skulle verksstyrelserna kunna åläggas att vid budgetårets slut till Kungl. Maj:t anmäla ledigheter, under vilka vikariatsersättning utgått.

Såsom av revisorerna framhållits, har föreliggande spörsmål med anledning av en utav 1929 års revisorer gjord utredning varit föremål för behandling av 1930 års riksdag. Riksdagen fann därvid frågan vara av den betydelse, att densamma borde av Kungl. Maj:t tagas under särskilt övervägande. Vad i ärendet hittills åtgjorts har emellertid icke länt till något positivt resultat. Då omfattningen av de ledigheter, varom här är fråga, snarare till- än avtagit — ett förhållande som särskilt i fråga om länsstyrelserna är framträdande i flera fall — vill riksdagen under åberopande av sitt tidigare uttalande i denna fråga betona angelägenheten av att åtgärder snarast vidtagas i syfte att åvägabringa ändrade förhållanden. Vad lönenämnden anfört synes därvid böra särskilt beaktas.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning frågan om åtnjutande av partiell ledighet inom den allmänna civilförvaltningen samt vad därmed äger samband.

7:o.

Statsverkets kostnader för gränskontrollen.

Under finansdepartementet, § 35, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om statsverkets kostnader för gränskontrollen (Del I sid. 173—180).

Revisorerna hava erinrat om gällande bestämmelser på området och framhållit, att gränskontrollen ombesörjes i första hand av vederbörande polismyndigheter i gränsorterna. Vidare finnas för utövande av kontrollen anställda vissa polismän för hela rikets behov och särskilda gränspolismän varjämte tulltjänstemän i stor utsträckning biträda polismyndigheterna med passkontroll och övervakning av trafiken över rikets

gränser. De tulltjänstemän, som biträda de lokala polismyndigheterna vid övervakandet av gränstrafiken i samband med sin ordinarie tjänstgöring äro emellertid av sin tjänst bundna vid sina bevakningsplatser och begränsade patrulleringsområden, varför deras kontrollverksamhet i vanliga fall endast berör de utlänningar, som passera gränsen.

I proposition nr 181 till 1932 års riksdag anförde departementschefen beträffande gränskontrollen bland annat, att de årliga kostnaderna för de nuvarande anordningarna för denna kontroll syntes enligt en inom socialdepartementet företagen undersökning uppgå till ett belopp, överstigande 50,000 kronor. Det ville emellertid synas, som om vissa åtgärder, ägnade att minska kostnaderna för gränskontrollen, kunde vidtagas.

En av länsstyrelsen i Norrbottens län på departementschefens anmodan verkställd förberedande undersökning, vars resultat framlagts i skrivelse den 11 mars 1932, syntes sålunda giva vid handen, att kostnaderna för anlitandet inom länet av tullpersonal för gränskontroll kunde avsevärt nedbringas. Möjligen stode besparingar att vinna även på andra håll.

Beträffande anordningarna för gränskontroll inom Norrbottens län anförde länsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse, bland annat, att länsstyrelsen icke vore absolut övertygad om att utgifter, som härvidlag påkostades vore oundgängligen av nöden. Tullmännen fyllde givetvis med sin ifrågavarande verksamhet en ordningsuppgift, men så värst kraftig hjälp åt polismyndigheten i dess arbete med att hålla undan icke önskvärda element kunde de knappast sägas lämna. Det syntes länsstyrelsen, som om tullpersonalen skulle utan någon särskild ersättning lämna detta biträde under fullgörande av sin egentliga tjänstgöring.

Revisorerna hava vidare omnämnt, att för budgetåret 1933/1934 hava till tulltjänstemän för här ifrågavarande uppdrag utbetalts arvoden med sammanlagt 29,482 kronor 55 öre.

Revisorerna hava sammanfattat sina iakttagelser i följande allmänna uttalande.

Den ovan omförmälda anordningen med anlitande av tulltjänstemän för gränskontrollen tillkom år 1918 och föranleddes närmast av under kristiden rådande särskilda förhållanden. Därest denna kontroll alltjämt kan anses behöfelig — varom meningarna att döma av länsstyrelsens ovan omförmälda skrivelse synas vara delade — anse revisorerna, att denna bör kunna fullgöras av tulltjänstemännen utan särskild ersättning. Ett stöd för denna uppfattning hava revisorerna även funnit i ett av statskontoret den 6 juni 1929 avgivet utlåtande i anledning av en framställning om ersättning till vissa tulltjänstemän för biträde vid gränskontrollen, i vilket utlåtande ifrågasattes, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för att granskningen av pass och s. k. nordiskt resekort skulle ingå i tulltjänstemännens å gränsorter vanliga tjänstutövning och särskild ersättning härför sålunda icke utgå. Revisorerna, som ansluta sig till vad statskontoret anfört, anse hinder för en dylik anordning icke föreligga, då flertalet av ifrågavarande tulltjänstemän, på sätt utred-

ningen givit vid handen, synes hava tid övrig för åtskilligt arbete utom tjänsten.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, generaltullstyrelsen och länsstyrelsen i Norrbottens län (Del II sid. 218, 236 och 244).

Statskontoret har i sitt yttrande åberopat sitt den 6 juni 1929 avgivna utlåtande i anledning av en framställning från länsstyrelserna i Norrbottens, Jämtlands och Värmlands län angående ersättning till vissa tulltjänstemän för biträde vid gränskontroll, i vilket utlåtande ämbetsverket ifrågasatt, huruvida icke åtgärder borde vidtagas, för att granskningen av pass och s. k. nordiskt resekort (S. F. nr 106/1929) komme att ingå i tulltjänstemännens å gränsorter vanliga tjänstutövning och särskild ersättning härför sålunda icke skulle utgå.

Generaltullstyrelsen har erinrat därom, att förslag vid olika tillfällen framkommit, att vederbörande tulltjänstemän vid rikets landgränser borde utan särskild ersättning verkställa den polismyndighet eljest tillkommande gränskontrollen och har nu ifrågasatt, huruvida icke det föreliggande förslaget borde göras till föremål för särskild utredning, vilken i så fall borde omfatta även det inbördes förhållandet mellan tull- och polispersonalen vid landgränserna beträffande tillsynen å efterlevnaden av lagen den 8 juni 1923 om straff för olovlig varuinförsel samt lagen den 20 juni 1924 med särskilda bestämmelser angående olovlig befattningsmed spritdrycker och vin.

Frågan om ersättning till tulltjänstemännen för deras bestyr med gränskontrollen har tidigare varit underkastad prövning av myndigheterna. Sålunda har statskontoret i ett den 6 juni 1929 avgivet utlåtande i anledning av en framställning om ersättning till vissa tulltjänstemän för biträde vid gränskontrollen ifrågasatt, huruvida icke åtgärder borde vidtagas för att granskningen av pass och s. k. nordiskt resekort skulle ingå i tulltjänstemännens å gränsorter vanliga tjänstutövning och särskild ersättning härför sålunda icke skulle utgå. Riksdagen, som delar statskontorets mening, till vilken revisorerna anslutit sig, anser det icke obilligt, att, därest sagda kontroll kan anses fortfarande vara behövlig, densamma fullgöres av tulltjänstemännen utan särskild ersättning, helst som uppdraget i fråga icke kan anses vara av någon omfattande beskaffenhet. På grund av det anförda finner riksdagen, att den föreliggande frågan bör göras till föremål för förnyad omprövning.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning frågan om indragning av nu utgående ersättning till tulltjänstemän för deras bestyr med gränskontrollen.

8:o.

Ersättning av statsmedel för släckning av skogseld.

Under jordbruksdepartementet, § 56, hava revisorerna framställt vissa erinringar i fråga om tillämpade principer vid ersättning av statsmedel för släckning av skogseld (Del I sid. 249—257).

Revisorerna hava till en början redogjort för bestämmelserna i lagen den 14 oktober 1914 (nr 281) om förekommande och släckning av skogseld ävensom lämnat en sammanställning, utvisande belastningen under budgetåren 1929—1934 å anslaget till släckning av skogseld.

Efter att hava närmare redogjort för hurusom vid bestämmandet av ersättning för här ifrågavarande ändamål olika principer tillämpats av skilda länsstyrelser, hava revisorerna sammanfattat sina iakttagelser i följande allmänna uttalande.

Den huvudsakliga anledningen till att nu ifrågavarande anslag i så betydande grad överskridits under budgetåret 1933/1934 är givetvis att söka i de talrika och förödande skogseldar, vilka sommaren 1933 hemsökte särskilt det nord- och mellansvenska skogsområdet. En bidragande orsak till berörda överskridande torde även hava varit, att anslaget i stor utsträckning kommit att användas till beredande av ersättning i sådana fall, då gottgörelse av statsmedel icke rimligen bort ifrågakomma.

Revisorerna, som tagit del av ett flertal länsstyrelser beslut angående utbetalande av ersättning vid släckning av skogseld, hava härvid iakttagit att olika principer tillämpats. Vissa länsstyrelser hava sålunda ansett, att enligt grunderna för 17 § i 1914 års lag stadgandet icke vore avsett att bereda markägare ersättning för hans kostnader för skyddande av sin egendom och på grund härav funnit sig icke kunna tillerkänna gottgörelse åt sådan ägare eller annan, som haft direkt personligt intresse av eldens släckande, medan däremot andra länsstyrelser i sådana fall utbetalat full ersättning. Detta förhållande torde, såsom även framhållits i svenska brandskyddsföreningens ovanberörda betänkande, hava sin grund i att någon direkt ledning för länsstyrelsernas prövning i fråga om ersättning eller belöning av statsmedel icke lämnats genom 1914 års riksdags beslut i ämnet. Särskilt anmärkningsvärt måste dock revisorerna finna, att Stockholms stad och Ulricehamns stad kunnat beredas ersättning för deltagande i släckning av skogsbrand å nämnda städer tillhörig skog. Enligt revisorernas mening bör ersättning icke utgå till skogsägare, vars skog antänts eller hotats av skogsbranden, för deras personliga insatser i släckningsarbetet. Likaså torde anhöriga till nu nämnda personer, som hava intresse av eldens hämmande, icke böra erhålla ersättning. Huruvida gottgörelse i övrigt bör beredas skogsägare för kostnader i anledning av skogsbrand, exempelvis för lejning av manskap, torde böra göras till föremål för prövning i varje särskilt fall, varvid hänsyn särskilt bör tagas till vederbörandes förmögenhetsförhållanden samt huruvida vederbörande driver yrkesmässig skogsrörelse.

Enär deltagande i släckning av skogseld är att anse såsom en allmän medborgerlig plikt, torde jämväl kunna ifrågasättas, huruvida ersättning över huvud taget bör utgå till den, som under allenast kortare tid deltagit i eldsläckningen.

I detta sammanhang må nämnas, att i brandskyddskommitténs ovan nämnda utlåtande framhållits, att, även om genom riksdagens beslut om ersättning vid skogseld någon direkt ledning för länsstyrelsernas prövning icke lämnades, vid tillämpningen av 17 § i lagen om skogseld dock borde gälla, att gottgörelse ej skulle utgå till den, som haft personligt intresse av släckningsarbetet, varjämte länsstyrelserna borde beakta att ej genom för stor rundhänthet den grundläggande uppfattningen om skyldigheten att deltaga i sådant arbete som en medborgerlig plikt bleve avtrubbad.

Enär numera skogsbrandförsäkring i stor utsträckning förekommer — sålunda kan nämnas, att i september år 1934 cirka 60,000 eller i runt tal en fjärdedel av landets skogsägare brandförsäkrat sina skogar — vill det synas revisorerna att brandförsäkringsbolagen böra deltaga i kostnaderna för släckning av skogseld, som antänt eller hotat antända brandförsäkrad skog.

Då statsverkets kostnader under senaste budgetår för släckning av skogseld givit frågan om grunderna för statens bidrag till dylikt ändamål ökad aktualitet, hava revisorerna — utan att närmare ingå på vad sätt ifrågavarande spörsmål bör lösas — ansett sig böra bringa de av revisorerna gjorda iakttagelserna till riksdagens kännedom.

Yttranden hava avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser samt domänstyrelsen och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund (Del II sid. 302—330), vilka i huvudsak anslutit sig till vad revisorerna anfört.

Av vad revisorerna anfört och de i ärendet hörda myndigheterna meddelat framgår tydligt, att olika principer tillämpats av de skilda länsstyrelserna, då fråga varit om utanordnande av ersättning vid bekämpande av skogsbrand. Fall synas också hava förekommit, då, såvitt riksdagen kan finna, ersättning uppenbarligen icke bort utgå.

Enligt vad riksdagen erfarit, har en av svenska brandskyddsföreningen tillsatt skogsbrandkommitté den 13 oktober 1934 avgivit förslag till en revision av lagen den 14 oktober 1914 om förekommande och släckning av skogseld. Över detta förslag, som överlämnats till Kungl. Maj:t, har Kungl. Maj:t under våren 1935 infordrat yttranden från åtskilliga myndigheter. I betänkandet hava, bland annat, berörts vissa frågor rörande ersättning vid deltagande i släckning av skogseld samt i fråga om bestridandet av kostnader för bekämpande av skogseld. Enligt riksdagens mening böra de synpunkter, som i syfte att nedbringa och begränsa statens utgifter på detta område av revisorerna framförts såväl i fråga om möjlighet till ersättning som ock beträffande huru kostnaderna för släckning av skogseld lämpligen böra fördelas och om staten fortfarande skall i huvudsak ensam betala utgifterna härför, göras till föremål för en ingående undersökning. Ersättningsfrågan lärer utan dröjsmål böra upptagas till prövning, något som måhända kan ske i samband med den ifrågasatta revisionen av de i nämnda lag om förekommande och släckning av skogseld intagna föreskrifterna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande vad revisorerna anført i fråga om ersättning vid släckning av skogseld samt beträffande kostnaderna härför.

9:o.

Utnyttjande av kronans fiskevatten.

Under jordbruksdepartementet, § 57, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om utnyttjandet av kronans fiskevatten (Del I sid. 257 och 258).

Revisorerna hava erinrat därom, att kronan äger ett stort antal fiskevatten, dels å kronoparker här och var i landet, dels å renbetesfjällen i Jämtlands län ävensom å områden ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län. Inom de förra områdena äger domänstyrelsen jämlikt 7 § lagen den 27 juni 1896 (nr 42) om rätt till fiske upplåta fiskerätt, dock endast till inom häradet eller socknen boende. Inom de senare områdena är fisket i första hand jämlikt 55 och 56 §§ lagen den 18 juli 1928 (nr 309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige förbehållet lapparna, ehuru med rätt för vederbörande länsstyrelse att efter lapparnas hörande upplåta fiske även till andra.

Enligt vad revisorerna inhämtat är ett stort antal av de förra vattnen utarrenderade, dock endast — jämlikt lagens bestämmelser — till ortsbor. Under senare år hava även ett stort antal av kronans inom fjällområdena belägna, lapparna förbehållna fiskevatten upplåtits på arrende, i första hand till den bofasta befolkningen men därjämte även till s. k. sportfiskare, d. v. s. huvudsakligen personer från andra trakter.

Då några enhetliga principer för dessa upplåtelser icke följts, hava, framhålla revisorerna, i många fall de direkta fiskevårdsintressena icke blivit i tillräcklig grad tillgodosedda. De rådande förhållandena hava medfört klagomål såväl från den bofasta befolkningens och sportfiskarnas sida över lapparnas sätt att bedriva fiske som från lapparnas sida över den bofasta befolkningens inkräktande på deras rättigheter.

Obestriddt torde vara, fortsätta revisorerna, att fiskbeståndet i många av kronans ovan odlingsgränsen belägna fiskevatten är mer eller mindre ödelagt genom ett hänsynslöst fiske. Sålunda finnas många vatten, där för några tiotal år sedan goda fiskefångster kunde göras, men som nu, särskilt i samband med de på senare år förbättrade kommunikationerna, blivit totalt skövlade. Samtidigt finnas åtskilliga, särskilt avlägset belägna fiskevatten, som aldrig utnyttjas på den grund, att de ej ligga i lapparnas stråkvägar och för närvarande ej äro kända av andra fiskerintresserade. I intetdera av nu angivna fall sker ett rationellt utnyttjande av fiskevattnen i syfte att bereda största möjliga men samtidigt fortbestående avkastning samt att förebygga fiskbeståndets minskning.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande.

Såsom av det anförda framgår kunna nu rådande förhållanden i avseende å kronans fiskevatten icke anses tillfredsställande.

En nödvändig förutsättning för en rationell fiskevård i kronans fiskevatten är, att olika fiskevatten utlämnas till olika kategorier fiskande, som var och en kunna och bära ha intresse av att fiskbeståndet förkovras och vattnen ge en god avkastning. Visserligen torde man ej kunna begära av lapparna, att de skola direkt syssla med fiskevårdande åtgärder, inplanteringar etc. Däremot torde från lappfonderna medel kunna utanordnas för dylika syftemål. Vid fiskeupplåtelser av ifrågavarande vatten till ortsbefolkningen och sportfiskare böra dock uppställas vissa villkor i avsikt att skydda fiskbeståndet. Säkerligen skulle genom en uppdelning på ena eller andra sättet av kronans ovan odlingsgränsen belägna fiskevatten, genom vattnens upplåtelse efter vissa enhetliga principer och genom lämplig upplysnings- och propagandaverksamhet dessa vatten kunna bli av en mycket större betydelse för lapparna och den bofasta befolkningen än de för närvarande äro.

Under hänvisning i övrigt till vad revisorerna i sin år 1933 avgivna berättelse anført beträffande ifrågavarande spörsmål vilja de förorda, att en allsidig utredning beträffande möjligheterna att få till stånd ett rationellt utnyttjande av kronans fiskevatten företages.

Yttranden hava avgivits av domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, vilka bifogat yttranden av lappfogdarna i länen (Del II sid. 331—341).

Domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen hava därvid tillstyrkt revisorernas förslag om utredning i ärendet, likaså länsstyrelsen i Jämtlands län. Däremot har länsstyrelsen i Västerbottens län avstyrkt förslaget i fråga, under det att länsstyrelsen i Norrbottens län icke velat motsätta sig detsamma.

Av vad revisorerna anført synas rådande förhållanden i avseende å kronans fiskevatten icke vara tillfredsställande. Genom vidtagandet av vissa fiskvårdande åtgärder skulle dessa vatten säkerligen kunna bättre utnyttjas och bli av långt större betydelse än de för närvarande äro. Riksdagen finner därför i likhet med flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna önskvärt, att en utredning i det av revisorerna angivna syftet kommer till stånd, vilken utredning givetvis bör omfatta samtliga kronan tillhöriga fiskevatten i riket.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om utredning beträffande möjligheterna att åvägabringa ett ändamålsenligt utnyttjande av kronans fiskevatten.

Stockholm den 6 juni 1935.

Med undersätlig vördnad.